

בש"פ 1697/17 - מדינת ישראל נגד רונאל פישר

בבית המשפט העליון

בש"פ 1697/17

כבוד השופטת ע' ברון
מדינת ישראל

לפני:
המבקשת:

נגד

רונאל פישר

המשיב:

בקשה שנייה להארכת מעצר בפיקוח אלקטרוני לפי סעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996

כ"ז בשבט התשע"ז (23.02.17)

תאריך הישיבה:

עו"ד מיכל רגב
עו"ד עמית בר; עו"ד ליזי שובל-בר

בשם המבקשת:
בשם המשיב:

החלטה

1. לפניי בקשה להארכת מעצר בפיקוח אלקטרוני מעבר לשמונה עשר חודשים, לפי סעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). ההארכה המבוקשת היא למשך 90 ימים החל מיום 12.2.2017, או עד למתן פסק דין ב-ת"פ 15-05-28759 בבית המשפט המחוזי בירושלים, לפי המוקדם.

כתב האישום והליכי המעצר

2. נגד המשיב ו-6 אחרים הוגש ביום 14.5.2015 כתב אישום חמור, המחזיק למעלה מ-40 עמודים ומגולל פרשה שזכתה להד תקשורתי נרחב. על פי עובדות כתב האישום (שתוקן לאחר הגשתו שלוש פעמים), המשיב - שעמד בראש

עמוד 1

משרד עורכי דין והיה בעל מעמד גם בעולם התקשורת והציבור - חבר לקצין חקירות בכיר ביחידה הארצית למאבק בפשיעה כלכלית, ערן מלכה (להלן: מלכה); השניים סחרו במידע מודיעיני סודי מתוך חקירות סמויות, תוך שיבוש הליכים בתיקים רגישים. בין היתר, מלכה העביר למשיב מידע בדבר מועדי מעצרים מתוכננים, נוסחן של שאלות מתוכננות בחקירות וכו'; והמשיב העביר את המידע הלאה לחשודים ולמי שעמדו בפני מעצר - וכך גייס אותם כלקוחותיו ודרש מהם בתמורה תשלום כספי, שאותו חלק עם מלכה. לעיתים סיפק המשיב ללקוחותיו מידע כוזב, במטרה לגרום להם לחשוב שהצליח למנוע חקירה בעניינם. לא פעם ביצע המשיב הלבנת הון בכספי תמורה שקיבל שלא כדין.

כתב האישום מייחס למשיב עבירות רבות של תיווך בשוחד, לפי סעיף 295(א) ו- 295(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק); ניסיון תיווך בשוחד, לפי סעיף 295(א) בצירוף סעיף 25 לחוק; גילוי בהפרת חובה, לפי סעיף 117 לחוק; שיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק; מרמה והפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק; קבלת נכסים שהושגו בפשע, לפי סעיף 411 לחוק; שבועת שקר, לפי סעיף 239 לחוק; מתן שוחד, לפי סעיף 291 לחוק; הלבנת הון, לפי סעיפים 3(א) ו-4 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000; הכנת פנקסי חשבונות כוזבים במטרה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: הפקודה); השמטת הכנסות מדוח, לפי סעיף 220(1) לפקודה; ועבירות מרמה, ערמה ותחבולה לפי סעיף 220(5) לפקודה.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, עתרה המבקשת למעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו (מ"ת 15-05-28760). בהחלטה מיום 19.5.2015 קבע בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט כ' מוסק) כי מתקיימות במלוא עוצמתן עילות של מסוכנות וחשש לשיבוש מהלכי חקירה, תוך שצוין כי מעשיהם של המשיב ושל מלכה מלמדים על תעוזה רבה ועל כך שאינם יראים מרשויות האכיפה ומאימת החוק; ועוד צוין כי התנהלותם "פוגעת באופן חמור בסדרי שלטון ומשפט, ומקעקעת יסודות איתנים שעה שהציבור סמוך ובטוח כי אלה קיימים אצל רשויות אכיפת החוק והמשפט". אשר לתשתית הראייתית לכתב האישום - צוין בהחלטה כי בא כוח המשיב הסכים, לצורך הדיון בבקשה למעצר עד תום ההליכים בלבד, כי תשתית כזו אמנם קיימת. עם זאת, בית המשפט הורה על עריכת תסקיר מבחן לשם בחינת חלופת מעצר בעניינו של המשיב (להלן: התסקיר). ואולם בהחלטה נוספת מיום 16.6.2015, שניתנה לאחר שהתקבל התסקיר, קבע בית המשפט כי קיים סיכון וחשש ממשי שבמידה שישוחרר לחלופת מעצר, עלול המשיב לחזור ולבצע עבירות דומות או לשבש הליכי משפט. בית המשפט אף הדגיש בהחלטתו את "המסוכנות המיוחדת" כלשונו העולה מהמשיב - שלא פעם בעבר נקט בדרכי תחבולה ומרמה, על מנת לשכנע אנשים כי מתנהלת חקירה פלילית נגדם וכדי להוציא מהם כספים תמורת מידע מאותה חקירה. משכך, הורה בית המשפט על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו.

המשיב הגיש לבית המשפט העליון ערר על ההחלטה לעצרו עד תום ההליכים (בש"פ 4658/15), וביום 9.7.2015 נעתר השופט י' עמית למבוקש והורה על המשך מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני (חלף מעצר מאחורי סורג ובריח). ברקע החלטה זו, כניסתו לתוקף של חוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על תנאי (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2014 שנוסף כסימן 1 לחוק המעצרים; וכן השינוי התפיסתי שחל בעקבות חוק זה - שלפיו עצור בפיקוח אלקטרוני נחשב לעצור, ולא למי ששוחרר ממעצר בתנאים. בהתייחס לעילת המסוכנות, השופט עמית הגיע לכלל מסקנה כי מעצרו של המשיב וחשיפת הפרשה שבה היה מעורב, הפחיתו במידה רבה את המסוכנות הנשקפת ממנו עתה:

"בעקבות מעצרו המתקשר של העורר (המשיב-ע'ב'), דומה כי נגזרו מחלפות ראשו. רשימו של העורר כעורך דין נשלל, מקור המידע היחיד שלו במשטרה (מלכה-ע'ב') נעצר, נכלא, הועמד לדין עמו ועונשו אמור להיגזר בקרוב (לא נטען כי לעורר היו מקורות מידע נוספים במשטרה שהדליפו לו חומרים מסווגים). כבר במעצרו הראשון, ובמיוחד בעקבות מעצרו הנוכחי והגשת כתב האישום, העורר נרצע אל עמוד הקלון הציבורי. גם בהנחה שהעורר עדיין אוצר מידע כזה או אחר בראשו, קשה להניח כי יתאפשר לו למצוא לקוחות למרכולתו. אף לא ניתן להתעלם מהסיקור התקשורתי הנרחב שהפרשה זוכה לה, כך שהאפשרות המעשית כי העורר ישוב למעלליו אם ישוחרר לחלופת מעצר, אינה סבירה במיוחד".

אשר לחשש לשיבוש הליכי משפט מצידו של המשיב - נקבע כי ניתן להקהותו באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני ובצירוף מפקחים וערבויות. לנוכח האמור, ולאחר שהוסדר הצד הטכני של הפיקוח האלקטרוני, ביום 12.7.2015 הורה בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט כ' מוסק) על מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני בבית חמותו, בפיקוח כל העת שלה ושל מפקחים נוספים.

4. ביום 22.8.2016 עתר המשיב לבית המשפט המחוזי בירושלים לביטול מעצרו - לאחר ששהה לדבריו 71 ימים במעצר מאחורי סורג ובריה, ו-410 ימים נוספים במעצר בפיקוח אלקטרוני. לטענתו של המשיב מעצרו הפך לבלתי חוקי, משתם מניין הימים להגשת בקשה להארכת מעצרו בפיקוח אלקטרוני לפי סעיף 62(א) לחוק המעצרים, וכזו לא הוגשה. המחלוקת בין המשיב לבין המבקשת נסבה בעיקר על אופן החישוב של תקופת מעצר "מעורבת", קרי: מעצר מאחורי סורג ובריה ומעצר בפיקוח אלקטרוני. לגישת המשיב, שומה היה על המבקשת לחשב את ימי המעצר על בסיס מפתח המרה של 1:2, לפיו יום מעצר מאחורי סורג ובריה שקול לשני ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני; ואילו עמדת המבקשת באותה בקשה היתה כי יום מעצר מאחורי סורג ובריה שקול ליום מעצר בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט (כבוד השופט ע' כהן) ביכר את פרשנותו של המשיב להוראות חוק המעצרים, ובהחלטה מיום 26.8.2016 קבע כי מעצרו של המשיב אינו חוקי עוד והורה על ביטולו של הפיקוח האלקטרוני (יתר תנאיו של מעצר הבית נותרו בעינם). המבקשת הגישה לבית המשפט העליון ערר על החלטת השחרור ממעצר, שנקבע כי יידון בהרכב של שלושה שופטים (בש"פ 6649/16; להלן: הערר על השחרור ממעצר); החלטתו של בית המשפט המחוזי המורה על ביטולו של הפיקוח אלקטרוני עוכבה עד להכרעה בערר (ראו החלטות השופט י' דנציגר מיום 29.8.2016 ומיום 4.9.2016).

יצוין כי בעת הדיון בערר על השחרור ממעצר, סוגיית יחס ההמרה של ימי מעצר מעורב כבר היתה תלויה ועומדת בעניין אחר לפני הרכב של שלושה שופטים בבית משפט זה (בש"פ 4206/16 מדינת ישראל נ' טחימר; להלן: עניין טחימר). במצב דברים זה, נקבע כי עניינו של המשיב יוכרע לאחר שיינתן פסק הדין בעניין טחימר.

ביום 3.11.2016 ניתן פסק הדין העקרוני בעניין טחימר - שבו נקבע בדעת רוב (השופטים נ' הנדל ו-צ' זילברטל, כנגד דעתו החולקת של השופט ח' מלצר), כי בכל הנוגע לשחרור או הארכת מעצר בהעדר הכרעת דין, יום מעצר מאחורי סורג ובריה שקול לשני ימי מעצר בפיקוח אלקטרוני. כן נקבעה הוראת מעבר, שלפיה ממועד פסק הדין יעמוד למבקשת פרק זמן של חודש ימים שבמהלכו תוכל לפנות לבית משפט זה בבקשות להארכת מעצרים שעל פי חישוב זה הפכו לכאורה לבלתי חוקיים זה מכבר. בתוך כך, ביום 7.11.2016 הגישה המבקשת לבית המשפט העליון בקשה

ראשונה להארכת מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני מעבר ל-18 חודשים, לפי סעיף 62(א) לחוק המעצרים (בש"פ 8619/16; להלן: הבקשה הראשונה להארכת מעצר).

בהמשך לפסק הדין בעניין טחימר, ביום 22.11.2016 ניתן פסק הדין בערר על שחרור המשיב ממעצר. באותה החלטה קבענו (השופטים י' דנציגר, נ' הנדל ואנוכי), כי אין לאבחן את עניינו של המשיב מן ההלכה שנקבעה בעניין טחימר בנוגע ליחס ההמרה של ימי מעצר מעורב. עם זאת, ומאחר שהבקשה הראשונה להארכת מעצרו של המשיב הוגשה בתוך תקופת המעבר שנקבעה בעניין טחימר - הורינו על קבלת הערר, ועל הותרת המשיב במעצר בפיקוח אלקטרוני עד להכרעה בבקשה להארכת המעצר לגופה.

5. ביום 27.12.2016 הורה השופט ס' ג'ובראן על קבלת הבקשה הראשונה להארכת מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני, ב-90 ימים החל מיום 14.11.2016 או עד למתן פסק הדין בעניינו בבית המשפט המחוזי, לפי המוקדם. בהתייחס לעילת המעצר - גם השופט ס' ג'ובראן, כשופט י' עמית לפניו, סבר כי החשש שהמשיב ישוב לבצע איזה מהעבירות המיוחסות לו אינו גדול; ובהתייחס לשיבוש הליכי חקירה ומשפט, נאמר כי בנסיבות המקרה "נקודת האיזון שבין חירותו של הנאשם לבין החשש משיבוש הליכי המשפט שוכנת בחלופת המעצר שהוחלה בעניינו של המשיב - היא המעצר בפיקוח האלקטרוני" (שם, בפסקה 8).

בהתייחס לקצב התקדמות ההליכים המשפטיים בבית המשפט המחוזי, צוין בהחלטה בבקשה הראשונה להארכת מעצר כי עסקינן בתיק רחב היקף ומורכב; וכן כי נראה שבעתיד הקרוב עומד הדין להתקדם באופן ממש, לנוכח קביעת מספר רב של מועדים לדיון. וכאן המקום לציין כי כך אמנם אירע: החל מיום 22.12.2016 מתנהלים בבית המשפט המחוזי דיוני הוכחות תכופים, בתדירות של פעמיים בשבוע. עד כה נערכו 14 דיוני הוכחות, שבהם הושלמה שמיעת עדויותיהם של שלושה עדי תביעה, ושמיעת עדותו של מלכה - שהפך גם הוא לעד מדינה - נמצאת בעיצומה. לדברי המבקשת, עדויותיהם של שאר עדי התביעה צפויות להיות קצרות יותר.

הבקשה שלפניי להארכת מעצר בפיקוח אלקטרוני

6. כבר בפתח הדברים ייאמר, כי הבקשה להארכת מעצר שלפניי הוגשה על ידי המבקשת תשעה ימים לאחר המועד שבו פקע זה מכבר תוקף מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני, הוא יום 12.2.2017 כאמור בהחלטה בבקשה הראשונה להארכת מעצר. לדברי המבקשת, האיחור בהגשת הבקשה נובע מתקלה, שעליה היא מצרה מאוד; ואולם לצד קבלת אחריות מלאה על האיחור, לעמדתה של המבקשת אין מנוס מהארכה נוספת של מעצרו של המשיב. כך, בשל המסוכנות הרבה והחשש לשיבוש הליכי משפט, שעל פי הנטען עדיין נשקפים מן המשיב ונלמדים מתוך אופיין של העבירות החמורות שביצע - המשלבות תחכום, שיטתיות, וחוסר מוחלט של מורא מפני החוק. ועוד נטען כי גם בחלוף הזמן מעת מעצרו של המשיב ועד היום, יכולותיו המניפולטיביות של המשיב לא פחתו, כמו גם האינטרס שלו להימלט ממיצוי הדין עימו, ולכן מעצרו בפיקוח אלקטרוני עודנו נחוץ וחיוני. בהתייחס לקצב התקדמותו של ההליך העיקרי - המבקשת מציינת כי המשיב מושתק מלטעון להתמשכות ההליכים בעניינו, וזאת בנסיבות שבהן בית המשפט המחוזי נעתר לבקשתו לדחיית מועדי ההוכחות בתיק, לצורך החלפת ייצוגו.

המשיב טוען כי לא נשקפת ממנו מסוכנות המצדיקה את המשך מעצרו בפיקוח אלקטרוני, בהינתן שהקשר הפסול היחיד של המשיב עם מי מאנשי מערכת אכיפת החוק היה עם מלכה, ואין לו עוד אפשרות לנצל קשר זה לרעה באשר מלכה מצוי במאסר. כן מודגש כי המשיב אינו עוסק עוד בעריכת דין, וזמנו מוקדש לניהול הגנתו במשפט ההוכחות; וכן שמשפחתו ומרכז חייו בישראל, והוא כבר טס לחו"ל וחזר בין המעצרים, כך שלא נשקפת ממנו סכנת הימלטות מהדין. עוד מוסיף המשיב ומדגיש את התקלות שנפלו בפרקליטות ביחס להגשת בקשות להארכת מעצרו, וטוען כי יש ליתן לכך נפקות ממשית על מנת "לעקור אותן מהשורש". המשיב אינו טוען לעניין התמשכות ההליכים, בלשון בא-כוחו: "גם כי התחייבנו וגם כי אנו סבורים שהדבר הקריטי הוא עניין המסוכנות".

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשה על נספחיה ושמעתי את טענות הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להתקבל; ואפרט.

המשיב היה נתון במעצר בפיקוח אלקטרוני באופן בלתי-חוקי במשך 9 ימים טרם שהמבקשת הגישה את הבקשה דנן. המדובר לא רק באירוע חמור כשלעצמו - ויש לקוות שהניע הליך הפקת לקחים בפרקליטות - אלא גם כזה שיש לו משקל בגדרי החלטה על הארכת מעצר. לא ניתן להסכין עם מצב זה, שבו אדם נתון במעצר בהעדרו של צו מעצר שניתן כחוק, והדברים חזרו ונשנו בפסיקתו של בית משפט זה:

"בית משפט זה התייחס כבר פעמים רבות לחשיבות שבהקפדה על כל תו ותג מהוראות החוק, כשעסקינן בשלילת חירותו של אדם; ודאי וודאי שיש לקיים הקפדה יתרה משענייננו באדם המוחזק כחף מפשע, וששמטו טרם נתבררה בפני בית המשפט. בהקשרים אלה נפסק כך: 'כבר חזרנו ואמרנו לא אחת, כי בנושא חירותו של חשוד או נאשם בעבירה, יש להקפיד על הוראות החוק כלשונו וכתכלית' (דברי הנשיאה, ד' ביניש, ב-בש"פ 9997/07 גיאורגדזה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 10.12.2007)). ואכן, מדינה דמוקרטית, ששלטון החוק וזכויות האדם עומדים בבסיסה, איננה יכולה לסבול מצב שבו אדם נעצר ונכלא בלא הצדקה חוקית, ובהעדר החלטה מתאימה מצד הגורם המוסמך לתיתה". (בש"פ 8588/12 מדינת ישראל נ' זרבאילוב, בפסקה 14 ((29.11.2012)).

עם זאת, יש לתת את הדעת לכך שהפגיעה שנגרמת כתוצאה ממעצר בלתי חוקי בפיקוח אלקטרוני, היא פחותה מן הפגיעה שנגרמת כתוצאה ממעצר בלתי חוקי מאחורי סורג ובריח; והדברים ברורים. מכל מקום, הודגש בפסיקה כי אין משמעות הדבר שיתר השיקולים הצריכים לעניין הארכת מעצר מתאיינים כלא היו כתוצאה מן המעצר הלא חוקי. יפים לעניין זה דברי השופט ע' פוגלמן: "עצם העובדה שאדם היה נתון במעצר בלתי חוקי - הגם שיש בה כדי להשפיע על ההחלטה אם לשוב ולהורות על מעצרו של אותו אדם - אינה מהווה שיקול יחיד ומכריע בהחלטה אם להיעתר לבקשת המעצר המוגשת, ובית המשפט אינו רשאי להתעלם מן השיקולים האחרים העומדים ביסוד הבקשה למעצרו של הנאשם" (בש"פ 1219/12 אלקריץ נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (14.2.2012)); וראו גם בש"פ 6100/13 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (17.11.2013)). כידוע, בהחלטה בבקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים,

שומה על בית המשפט לאזן בין זכותו של הנאשם לחירות על רקע חזקת החפות העומדת לו, מחד גיסא; לבין בטחונו ושלומו של הציבור והבטחת הליך שיפוטי תקין, מאידך גיסא. בתוך כך, כפי שנקבע בבקשה הראשונה להארכת מעצר (בפסקה 8), "על בית המשפט לשקול שיקולי חלוף הזמן מאז הושם המשיב במעצר, קצב התנהלות ההליכים בתיק העיקרי, החשש משיבוש הליכי משפט ומידת המסוכנות הנשקפת מהמשיב".

8. בענייננו, מכלול השיקולים מורה כי לא ניתן לעת הזו לשחרר את המשיב מן המעצר בפיקוח אלקטרוני שבו הוא נתון. כך בעיקר משום טיבם וטבעם של המעשים המיוחסים למשיב, ובהם מגוון רחב של פעולות שעניינן בשיבוש הליכי חקירה ומשפט, תוך פגיעה משמעותית בפעילות התקינה של רשויות אכיפת החוק. באישומים מעין אלה גלומים הן מסוכנות והן חשש משיבוש הליכי משפט, וביתר שאת בהיותם מאופיינים ברמה גבוהה של תחכום ותעוזה מצידו של המשיב (ראו למשל, הבקשה הראשונה להארכת מעצר, בפסקה 8; בש"פ 6581/14 מדינת ישראל נ' מונדר, בפסקה 15 (2.11.2014)). קשריו של המשיב עם מלכה אמנם נותקו עקב חשיפת הפרשה - ואולם המניפולטיביות והעדר כל אימה מפני הדין, שאפיינו את מעשיו, מובילים למסקנה שלפיה גם כיום אין לצפות את מהלכיו של המשיב. זו גם היתה התרשמותו המקצועית של שירות המבחן, שציין בתסקיר כי קיים סיכון להישנות התנהגות מניפולטיבית ואינטרסנטית מצידו של המשיב - ובכלל זה סיכון לשיבוש הליכי משפט ואי עמידה בתנאי שחרור. בנסיבות אלה, חרף מורת הרוח מהתנהלותה של המבקשת בכל הנוגע להארכת המעצר, המצב הוא שלא ניתן בשלב זה לבטל את הפיקוח האלקטרוני שבו נתון המשיב. מה גם שהליך ההוכחות בתיק העיקרי מתקדם באופן משביע רצון, אף לעמדתו של המשיב עצמו; וניתן לקוות, בשים לב למורכבותו של ההליך, שההתקדמות שחלה בו תמשך גם בתקופה הקרובה, ותקרב לקראת הכרעה.

9. התוצאה היא שהבקשה מתקבלת. מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני מוארך ב-90 ימים החל מיום 12.2.2017 או עד למתן פסק דין בעניינו ב-ת"פ 28759-05-15 בבית המשפט המחוזי בירושלים, לפי המוקדם.

ניתנה היום, א' באדר התשע"ז (27.2.2017).

שׁוֹפֵט